

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Polder Schieveen, Rotterdam

5 november 2002

1288-40

ISBN 90-421-1060-0
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOELEN EN BESLUITVORMING	2
3.1 Probleemstelling.....	2
3.2 Doelen	3
3.3 Besluitvorming.....	3
3.3.1 Vigerend beleid.....	3
3.3.2 Te nemen besluiten.....	4
4. ALTERNATIEVEN	5
4.1 Algemeen	5
4.2 Locatiealternatieven.....	5
4.3 Fasering, deelactiviteiten, andere ontwikkelingen.....	6
4.4 Alternatieven en inrichtingsvarianten.....	6
4.4.1 Trechteringsproces.....	6
4.4.2 Varianten door accent op natuur, bedrijven of water.....	6
4.5 Nulalternatief.....	8
4.6 Meest milieuvriendelijk alternatief.....	8
5. BESTAANDE SITUATIE, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN.....	9
5.1 Referentie: autonome ontwikkeling	9
5.2 Studiegebied.....	9
5.3 Milieuaspecten.....	10
5.4 Milieugevolgen.....	10
5.4.1 Algemeen	10
5.4.2 Bodem en water.....	10
5.4.3 Levende natuur	11
5.4.4 Landschap en cultuurhistorie	11
5.4.5 Grondstoffen, energie, vervoer.....	12
5.4.6 Omgevingskwaliteit.....	12
6. VERGELIJKING VAN VARIANTEN EN ALTERNATIEVEN.....	12
7. LEEMTEN IN INFORMATIE	13
8. EVALUATIEPROGRAMMA	13
9. VORM EN PRESENTATIE	14
10. SAMENVATTING VAN HET MER.....	14

1. INLEIDING

Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Rotterdam en de Vereniging Natuurmonumenten zijn voornemens een bedrijventerrein en een natuurgebied te ontwikkelen in de polder Schieveen, ten noorden van Rotterdam Airport. Het plangebied van polder Schieveen omvat 455 hectare en ligt tussen de Doenkade, de snelweg A13, de Oude Bovendijk en de Zwethkade. De gemeenteraad heeft besloten de procedure voor een milieueffectrapportage (m.e.r.) te doorlopen¹.

Om bovengenoemde voornemens mogelijk te maken zal een nieuw bestemmingsplan worden opgesteld en in procedure worden gebracht. De gemeenteraad van Rotterdam is het bevoegd gezag.

Bij brief van 6 september 2002² is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER). De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in De Maasstad van 4 september 2002³.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁵, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieuomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

Voorts heeft de Commissie achtergronddocumentatie betrokken bij dit advies⁶.

De Commissie heeft waardering voor het zorgvuldige planproces dat is doorlopen tot aan de startnotitie. De gemeente Rotterdam en de Vereniging Natuurmonumenten, zijnde initiatiefnemers voor de bedrijfsontwikkeling res-

---

¹ De aanleg van het bedrijventerrein van 75 hectare netto is m.e.r. beoordelingsplichtig.

² Zie bijlage 1.

³ Zie bijlage 2.

⁴ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁵ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

⁶ Met name is gebruik gemaakt van de concept-waterkansenkaart en de brief aan de gemeente Rotterdam dd. 06-02-2002 kenmerk 2002/00708 van Hoogheemraadschap Delfland, de locatieverkenning van de Provincie Zuid-Holland naar 100-120 hectare bedrijfsterrein op de rechter Maasoever (zonder datum), document SCR2002-008 voor Provinciale Staten 27-03-2002 en de Ecologische schets Polder Schieveen door bureau Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek BV (zonder datum).

pectievelijk natuurontwikkeling, hebben samen en met inzet van deskundigen een integraal plan ontworpen voor de polder Schieveen.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

- Verduidelijk de probleemstelling die heeft geleid tot de keuze om een bedrijventerrein in de polder Schieveen te ontwikkelen.
- Beschrijf de consequenties van de veiligheidscontouren rond de luchthaven Rotterdam Airport op de ligging, aard en inrichting van het bedrijventerrein. Geef expliciet aan wat een strenge interpretatie van het veiligheidsbeleid betekent voor de ligging van het bedrijventerrein. Een nieuwe locatieafweging zou noodzakelijk kunnen zijn, als in dat geval de andere doelstellingen (natuur, waterberging, recreatie) niet of slechts beperkt verwezenlijkt kunnen worden.
- Naast de variant met een klei-veenmoeras ten gunste van moerasvogels, beveelt de Commissie aan een volwaardige veenweidevariant uit te werken in het MER. Een dergelijke inrichtingsvariant in het poldergebied ten noorden van het bedrijventerrein richt zich op behoud en ontwikkeling van een biotoop ten gunste van weidevogels. Dit is wezenlijk omdat polder Schieveen een zeer belangrijke, regionale kern is voor weidevogelpopulaties.
- Breng in kaart wat de consequenties zijn van calamiteitenberging en voorraadberging op de inrichting van de polder en de ligging van het bedrijventerrein daarbinnen. Geef aan welke voorzieningen getroffen moeten worden voor deze vormen van berging en wat de effecten daarvan zijn.

Wellicht ten overvloede wijst de Commissie erop dat het MER een zelfstandig leesbare samenvatting met duidelijk kaartmateriaal moet bevatten.

3. PROBLEEMSTELLING, DOELEN EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wet milieubeheer (Wm):

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Probleemstelling

De startnotitie is een vervolg op eerdere studies, beleidsbeslissingen en ontwikkelingen. Uit de startnotitie en andere informatie blijkt dat de initiatiefnemers met de voornemens vier problemen (deels) willen oplossen:

- de vraag naar bedrijventerrein met een hoogwaardige uitstraling;
- het gebrek aan duurzame natuur in een verstedelijkend gebied;
- het tekort aan waterbergend vermogen⁷;
- de vraag naar recreatiemogelijkheden nabij een stedelijke omgeving.

Geef aan hoe groot de problemen of tekortkomingen zijn, waar mogelijk en zinvol in kwantitatieve zin.

3.2 Doelen

Formuleer de doelen bij de voorgenomen activiteit, waarmee deze problemen of tekortkomingen (deels) worden opgelost.

Gesteld is in de startnotitie dat het bedrijventerrein duurzaam en compact uitgevoerd zal worden. Operationaliseer duurzaamheid en compactheid tot concrete toetsingscriteria, waaraan het voorkeursalternatief en andere alternatieven te toetsen zijn.

3.3 Besluitvorming

3.3.1 Vigerend beleid

Geef kort aan welke randvoorwaarden en uitgangspunten gelden bij dit voor-nemen. Verwijs naar de beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. De consequenties hiervan voor de ontwikke-ling van alternatieven moeten eveneens worden aangegeven. Onderstaande punten verdienen extra aandacht.

Externe veiligheid

De contouren voor het extern risico door het vliegveld Rotterdam Airport kun-nen een aanzienlijke inperking betekenen voor de bedrijfslocatie in de polder Schieveen. Het is gebruikelijk de externe veiligheid bij luchthavens te karak-teriseren door twee maten: het individuele risico (IR) en het groepsrisico (GR). Het IR is de kans dat een individu op een bepaalde plaats overlijdt door een vliegtuigongeval. Dit wordt weergegeven door middel van risicocontouren op de kaart. Het GR geeft de kans dat een groep van een bepaalde grootte tegelij-kertijd om het leven komt. Het beleid met betrekking tot het groepsrisico van het vliegverkeer is nog in ontwikkeling.

Voor regionale en kleine vliegvelden is op rijksniveau nieuw extern veiligheidsbeleid in ontwikkeling. De mogelijkheid bestaat dat de veiligheidscon-tour voor IR wordt afgeleid van de geluidsgrens van 30 Ke (Kosteneenheden). Indien deze grens ook wordt toegepast in de polder Schieveen, of mogelijk zelfs een contour wordt afgeleid van de 35 Ke-grens, dan is de voorgestelde

---

⁷ De polder Schieveen is een belangrijk onderdeel van het zoekgebied voor calamiteitenberging en voor voorraadberging. De behoefte aan calamiteitenberging is in heel Oostland geraamd op 1,1 miljoen m³. Een calamiteitenberging van 500.000 m³ is toegedacht aan de polder Schieveen. De behoefte aan voorraadberging voor het Oostland is geraamd op 8 miljoen m³. Een beperkt deel daarvan moet komen uit een natuurlijker peilbeheer.

inrichting van de polder Schieveen niet mogelijk, tenzij een uitzondering wordt afgesproken⁸.

Geef de veiligheidscontouren aan op kaart bij verschillende varianten van extern veiligheidsbeleid. Maak duidelijk wat dit betekent voor de alternatieven en variantenkeuze. Met name een 'meest veilige variant', dus met een ruime contour voor externe veiligheid, mag niet ontbreken.

Natuurbescherming

Vermeld of er soorten voorkomen die beschermd worden op grond van de Flora- en Faunawet. Beoordeel of de activiteit zal leiden tot in de Flora- en Faunawet genoemde verboden gedragingen. Indien dat het geval is, dan zal een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en Faunawet moeten worden aangevraagd. Geef dan in het MER aan op welke gronden de initiatiefnemers menen voor een ontheffing in aanmerking te komen.

Waarschijnlijk zal de voorgenomen activiteit geen significante gevolgen hebben voor gebieden die bescherming krijgen op grond van de Vogel- en/of Habitatrichtlijn⁹. De Commissie adviseert dit kort in het MER te beargumenteren. Indien toch sprake zou kunnen zijn van significante gevolgen, dan dient er een passende beoordeling gemaakt te worden conform artikel 6, lid 3 en 4, van de Habitatrichtlijn.

3.3.2 Te nemen besluiten

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor het opstellen en vaststellen van een bestemmingsplan door de gemeenteraad van Rotterdam, nadat een partiële herziening van het streekplan door het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland dit mogelijk maakt¹⁰. Beschrijf volgens welke procedure en welk tijdspad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken.

Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

---

⁸ Bronnen: Nota over polder Schieveen, procedure streekplan inpassing, Provinciale Staten 27-03-2002, kenmerk SCR2002-008; provincie Zuid-Holland, mondelinge toelichting, 5-11-2002.

⁹ Het bedrijventerrein, zoals beschreven in de startnotitie, zal op aanzienlijke afstand komen te liggen van de Ackerdijkse Plassen ten noorden van de polder Schieveen. Deze plassen kwalificeren zich voor de Vogelrichtlijn vanwege de aantallen kleine zwaan en kempfaan.

¹⁰ Dit staat niet in de startnotitie, waardoor de beschreven procedure op dit punt een hiaat vertoont.

4. ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Algemeen

Alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Geef bij elk alternatief aan welke preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen.

De Commissie stelt voor te spreken van 'varianten' als sprake is van een andere inrichting van het gebied bij een gelijke indeling, en van 'alternatieven' als sprake is van een andere indeling van de polder¹¹.

4.2 Locatiealternatieven

Voorafgaand aan de startnotitie is reeds een uitgebreide locatieverkenning uitgevoerd voor een bedrijventerrein met het beoogde profiel¹². De zoektocht naar 100 à 120 hectare bedrijventerrein op de rechter Maasoever leverde uiteindelijk een keuze op voor de polder Schieveen. Weeg deze keuze nogmaals af tegen de volgende aspecten:

- In de locatieafweging scoort de polder Schieveen slecht op enkele milieucriteria. Met name de externe veiligheidscontouren van Rotterdam Airport en de lage ligging, die conflicterend kan zijn met het waterbeheer in de toekomst. In het MER moet worden aangegeven hoe hiermee rekening is gehouden.
- Geef aan in hoeverre de samenhang met de natuurontwikkeling een rol heeft gespeeld in de locatiekeuze.

De Commissie adviseert opnieuw een locatieafweging te maken, indien op grond van externe veiligheid een verschuiving van het bedrijventerrein tot in de polder zou betekenen dat die niet meer is te combineren met de doelen voor natuur¹³, waterberging en recreatie.

---

¹¹ Bijvoorbeeld een andere ligging van het bedrijventerrein door het externe veiligheidsbeleid voor Rotterdam Airport. Zie ook paragrafen 3.3.1 en 4.2.

¹² Locatieverkenning van de Provincie Zuid-Holland naar 100-120 hectare bedrijfsterrein op de rechter Maasoever (zonder datum).

¹³ Zie ook inspraakreactie 4 (bijlage 4).

4.3 Fasering, deelactiviteiten, andere ontwikkelingen

Het project kent een directe relatie met de nieuwe verbinding tussen de snelwegen A13 en A16. Geef aan hoe ver de planvorming is voor deze infrastructuur en wat de relatie is met de plannen voor de polder Schieveen. Motiveer de keuze om uit te gaan van de 'krappe bocht met een verkeersknoop op potten'. Maak duidelijk welke invloed een mogelijk uitstel (of afstel) van de infrastructuur heeft voor de voorgenomen activiteit, alsmede wat een van de 'krappe bocht' afwijkend tracé kan betekenen.

De uitgifte van kavels en de bouw van bedrijven zal gefaseerd plaats vinden. Geef in het MER aan hoe deze fasering voorzien is en wat de consequenties daarvan zijn voor de keuze van alternatieven en varianten binnen alternatieven. Geef aan of er relevante invloeden te verwachten zullen zijn bij onder- of overbenutting van het bedrijventerrein.

Het verdient aanbeveling om bij de beschrijving van het voorkeursalternatief en alternatieven onderscheid te maken tussen activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (inrichting en aanleg) en de gebruiksfase (gebruik en beheer).

In het noordelijk deel van de polder, waar natuurontwikkeling beoogd is, kan tijdens de aanleg hinder optreden. Sloop van opstanden, vergravingen, aanleg van paden e.d. kunnen met name verstoring zijn tijdens het broedseizoen of voor mogelijke overwinteraars.

4.4 Alternatieven en inrichtingsvarianten

4.4.1 Trechteringsproces

In het beleidstraject dat vooraf is gegaan aan de startnotitie is eerst een brede range aan modellen beschouwd, en zelfs enkele alternatieven zonder bedrijventerrein. Daarna is een trechtering uitgevoerd. Uit zes inrichtingsprincipes zijn twee modellen gekozen om nader uit te werken in het MER. Deze heten de 'Wand' en de 'Groene Loper'. De route tot deze modellen is volgens de Commissie op een zorgvuldige wijze uitgevoerd.

De Commissie adviseert echter om inzichtelijk te maken in hoeverre met deze varianten de doelen te realiseren zijn¹⁴. Geef aan waarom niet geselecteerde varianten (en alternatieven) niet voldeden aan de doelen en derhalve zijn afgefallen, en/of op grond van andere argumenten zijn afgefallen. Betrek alsnog die varianten en/of alternatieven in het MER, die blijken te voldoen aan de doelen en die niet afvallen op basis van andere argumenten.

4.4.2 Varianten door accent op natuur, bedrijven of water

Het leggen van accenten op bepaalde thema's kan eventueel leiden tot nieuwe varianten, of zelfs alternatieven. De Commissie adviseert dit te doen aan de hand van de thema's natuur, bedrijven en water.

---

¹⁴ Zie ook paragraaf 3.2.

Accent op natuur

In het MER moet worden aangegeven op grond van welke argumenten een bepaalde vorm van natuurontwikkeling is gekozen. Denk aan de natuurlijke situatie (structuren van bodem en water) en de samenhang met de natuurlijke omgeving en natuurontwikkelingsplannen, zoals de Groenblauwe Slinger¹⁵, de intermediaire zone¹⁶ en de Groene Loper¹⁷.

De Commissie constateert dat in het trechteringsproces de variant met natuurontwikkeling gericht op weidevogels is komen te vervallen¹⁸. Dit terwijl polder Schieveen in de huidige situatie een “zeer belangrijke, regionale kern vormt voor de weidevogelpopulaties in Midden- en Oost-Delfland”¹⁹. Behoud en ontwikkeling van een volwaardig weidevogelgebied in de polder Schieveen lijkt derhalve een redelijke en reële variant te zijn om uit te werken in het MER²⁰.

Accent op bedrijven

Het zuidelijk deel van de polder zal worden ingericht als een compact en duurzaam bedrijventerrein voor hoogwaardige arbeidsintensieve bedrijvigheid. De Commissie adviseert in het MER de waarborgen te noemen om het bedrijventerrein volgens deze hoge ambities te realiseren²¹.

Besteed verder speciale aandacht aan:

- segmentering van het bedrijventerrein;
- de ontsluiting en de daarbij behorende verkeersintensiteiten (personen en goederen);
- de bruto-netto verhouding;
- gezamenlijke voorzieningen te gebruiken door bedrijven en bezoekers van het natuurgebied;
- stedenbouwkundige structuur en overgang tussen bedrijventerrein en natuurgebied (waardevolle, duurzame en houdbare stadsrand);
- compact en innovatief ruimtegebruik;
- (duurzaam) gebruik van energie, water en grondstoffen.

---

¹⁵ De Groenblauwe Slinger is een provinciaal plan voor een waterrijk natuurgebied tussen Rotterdam en Den Haag.

¹⁶ De oostzijde van de polder Schieveen is een belangrijke schakel in de intermediaire zone tussen Midden-Delfland en het Rottmerengebied. Deze zone is een ecologische flessenhals tussen Berkel&Rodenrijs en Rotterdam. De locatie en inrichting van het bedrijventerrein in de polder Schieveen heeft invloed op het ecologisch functioneren van deze zone.

¹⁷ De Groene Loper is een te realiseren ecologische en recreatieve verbinding vanuit de stad tot aan de Ackerdijkse Plassen. De westkant van de polder Schieveen is een schakel voor een optimaal ecologisch functionerende Groene Loper.

¹⁸ In de startnotitie staat in paragraaf 4.3.3 weliswaar een variant genoemd met een weidegebied, maar dit lijkt door de beperkte omvang van circa 80 hectare ontoereikend voor een duurzame structuur. De variant met bedrijventerrein en weidevogelgebied, die in de trechtering is afgevallen, gaat uit van een veel groter areaal veenweide. Zie ook: Ontwikkelingsvisie Schieveen, H+N+S, april 2001.

¹⁹ Uit: Ecologische schets Polder Schieveen door bureau Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek BV, zonder datum.

²⁰ Zie ook inspraakreacties 4, 5, 7 (bijlage 4).

²¹ Zie ook inspraakreactie 5 (bijlage 4).

Accent op waterbeheer

De polder Schieveen staat op de nominatie voor calamiteitenberging. Er zal verder voorraadberging worden gerealiseerd. Onderzoek of deze beide aspecten kunnen betekenen dat nieuwe varianten of zelfs alternatieven beschouwd zouden moeten worden. Bijvoorbeeld als een maximale berging gerealiseerd moet worden. Ga in op de mogelijkheden deze calamiteitenberging in te passen in de huidige gebiedsstructuur (zoals bijvoorbeeld kades en afzonderlijke peilvakken). Beschrijf op welke wijze in het ontwerp met de lage ligging van het terrein wordt omgegaan. Beschrijf de mate waarin calamiteitenberging de voorgestelde natuurdoelen beïnvloedt. Ga in op de vraag of calamiteitenberging voordelen kan bieden in realisatie, beheer en duurzaam behoud van het natuurgebied.

4.5 Nulalternatief

Als het mogelijk is om de doelen van de initiatiefnemer te realiseren zonder dat de voorgenomen activiteit – of een vergelijkbare activiteit – wordt uitgevoerd, is er een reëel nulalternatief. Naar de mening van de Commissie is er geen reëel nulalternatief. Volstaan kan worden met het beschrijven van de huidige situatie plus de autonome ontwikkelingen.

4.6 Meest milieuvriendelijk alternatief

In het voorkeursalternatief is, gezien het uitgebreide en zorgvuldige voortraject van de initiatiefnemers, al behoorlijk rekening gehouden met milieu- en natuureisen²².

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) bestaat uit de best bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu en moet binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen. Het is belangrijk om doelgericht een mma te ontwikkelen. Dit vraagt een open en creatieve houding. De Commissie adviseert om na ontwikkeling en afweging van varianten²³ een optimalisatie door te voeren naar een mma.

---

²² Zie hoofdstuk 1.

²³ Zie paragraaf 4.4.2.

5. BESTAANDE SITUATIE, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

5.1 Referentie: autonome ontwikkeling

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, alsmede de autonome ontwikkeling hiervan. Dit betekent volgens de startnotitie dat er geen stedelijke uitbreidingen plaatsvinden in het gebied, dat de natuurontwikkeling geen doorgang vindt en dat de verbinding A13/A16 tot stand komt volgens de krappe bocht. Belangrijk is voorts dat de initiatiefnemers als onderbouwing voor het gekozen natuurdoeltype de autonome ontwikkeling gebruiken en daarbij de veronderstelde sterke daling van ecologische en visuele kwaliteit in het bijzonder. Beargumenteer de veronderstelde autonome ontwikkeling.

Deze autonome ontwikkeling dient in het MER als referentie voor de te verwachten milieueffecten waaraan alternatieven getoetst worden.

5.2 Studiegebied

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat de locatie en haar omgeving, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieuaspect (lucht, bodem, water, enz.) kan de omvang van het studiegebied verschillen. Tevens moet op kaart een overzicht worden gegeven van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden en objecten.

5.3 Milieuaspecten

Aspecten waarvoor de milieugevolgen beschreven moeten worden in het MER staan vermeld in de startnotitie²⁴.

De Commissie adviseert om hier aan toe te voegen:

- de verkeersontwikkelingen en de milieugevolgen die ertoe kunnen leiden;
- informatie die benodigd is voor een Watertoets²⁵;
- de lichthinder van het bedrijventerrein naar de natuurlijke omgeving
- de risico's voor het vliegverkeer, die door (toename van) vogelbewegingen zouden kunnen optreden.

5.4 Milieugevolgen

5.4.1 Algemeen

Neem bij de beschrijving van de milieugevolgen de volgende algemene richtlijnen in acht:

- duid waar mogelijk de milieugevolgen in kwantitatieve termen aan;
- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn. Neem basisgegevens op in bijlagen of verwijs naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- besteed vooral aandacht aan die effecten die per variant of alternatief verschillen of die de gestelde normen (bijna) overschrijden;
- bij de beschrijving dienen de gevolgen van de aanlegfase en de gebruiksfase te worden betrokken.

5.4.2 Bodem en water

Geef van de bodem en het grond- en oppervlaktewatersysteem een overzicht. Dit kan dienen als basisinformatie voor een Watertoets.

Beschrijf de wijze van bouwrijp maken, geef een grondbalans voor het gebied en geef aan hoe wordt omgegaan met bagger. Geef tevens de gevolgen aan voor de waterhuishouding in de polder. Ook de (tijdelijke) effecten van eventuele bronbemaling bij de ontwikkeling van het bedrijventerrein verdienen aandacht.

---

²⁴ De startnotitie noemt: natuur (diversiteit flora en fauna, omvang en verbindingen), bodem en water (waterkwaliteit, bergend vermogen, grondbalans), recreatie (toegankelijkheid, belevingswaarde), ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit (optimaal ruimtegebruik, flexibiliteit, duurzaamheid, behoud/versterking waardevolle elementen) en hinder (geluid, luchtkwaliteit, externe veiligheid).

²⁵ Bij activiteiten die belangrijke gevolgen kunnen hebben op de waterhuishouding (bijvoorbeeld voor waterberging, overstromingsrisico, wateroverlast, waterkwaliteit, watervoorziening en verdroging) dient een Watertoets te worden uitgevoerd. Dat houdt onder andere in dat de waterbeheerder intensief bij de planvoorbereiding wordt betrokken. In het kader van de Watertoets dient te zijner tijd bij het (ontwerp)besluit een waterparagraaf te worden gevoegd. Bespreek de informatie die de waterbeheerder over de randvoorwaarden voor de voorgenomen activiteit heeft verschaft in het MER.

Geef aan hoeveel bergingscapaciteit (zowel calamiteiten- als voorraadberging) er beschikbaar is per alternatief, welke voorzieningen daarbij getroffen moeten worden en wat de effecten daarvan zijn. Bereken de ruimteclaims die varianten en alternatieven met zich mee kunnen brengen indien daardoor waterkeringen verzaamd moeten worden. Geef ook aan welke landschappelijke en ecologische effecten dat met zich meebrengt. Geef een indicatie van de risico's op wateroverlast voor bedrijven. Toets de varianten en alternatieven aan de beleidsuitgangspunten voor peilbeheer, te weten flexibel beheer in grote vakkens gericht op het doorbreken van de cyclus van bodemdaling.

5.4.3 Levende natuur

Er is een ecologische quickscan uitgevoerd. Deze geeft een eerste indicatie welke natuurwaarden in het studiegebied voorkomen en welke hiaten in kennis er zijn.

Beschrijf de effecten op weidevogels (denk aan eventueel verlies van biotopen en verstoring). Beschrijf de invloed van barrièrewerking op migratiemogelijkheden van andere relevante en voor het studiegebied karakteristieke soorten (bijvoorbeeld vleermuizen). De keuze van soorten waarop effecten worden beschreven dient te worden gemotiveerd.

Geef aan in hoeverre veranderingen van de grondwaterstand, het peilbeheer en de kwel invloed kunnen hebben op vegetaties en fauna.

Geef de natuurdoeltypen aan die worden nagestreefd bij de verschillende varianten en alternatieven. Schat de natuurwaarden in die zullen ontstaan, desgewenst de natuurlijke successiefases volgend. Kies gemotiveerd enkele doelsoorten en geef een overzicht van verwachte aantallen. Betrek hierbij nadrukkelijk de samenhang met de aanliggende natuurgebieden en open landschappen, alsmede de ontwikkelingen in deze gebieden.

Als hier geen zinvolle voorspellingen over kunnen worden opgesteld, dan dient ten minste (kwalitatief) inzicht te worden verschaft in:

- (toekomstige) ecologische systemen en relaties: de relaties tussen de verschillende habitats binnen het studiegebied en verbindingen met leefgebieden buiten het studiegebied;
- (toekomstige) landschapselementen die de ecologische relaties bevorderen of die barrières opleveren voor deze relaties.
- (veranderende) functies van het gebied als voortplantings-, overwinterings-, pleister- of foerageerplaats.

5.4.4 Landschap en cultuurhistorie

Het project heeft visuele gevolgen voor het open landschap. Beschrijf de effecten op de openheid. Laat zien hoe de visuele uitstraling is van de alternatieven, bijvoorbeeld met fotomontages.

Beschrijf de effecten op cultuurhistorisch waardevolle gebieden, de archeologische waarden²⁶, de verkavelingsstructuur, cultuurhistorisch belangrijke l-

---

²⁶ Zie ook inspraakreactie 8 (bijlage 4).

jnen (dijken en waterlopen) en puntelementen (boerderijen, molens, gemalen e.d.)²⁷.

5.4.5 Grondstoffen, energie, vervoer

Beschrijf hoe de varianten en alternatieven zich verhouden tot de ambities voor het bedrijventerrein en wat de onderlinge verschillen zijn. Denk aan duurzame energie, gebruik van (collectieve) energie- en/of waterbesparende technologie, andere collectieve voorzieningen en samenwerking bij grond- en afvalstoffenbeheer.

5.4.6 Omgevingskwaliteit

Beschrijf vanuit het perspectief van de werknemers (bedrijventerrein), recreanten (natuurgebied) en omwonenden de kwaliteit in en nabij het gebied. Besteed onder andere aandacht aan de geluidssituatie (verkeer van en naar het bedrijventerrein, maar ook de A13 en A13/A16), de veiligheidssituatie, de luchtkwaliteit en de gebruiksfuncties van het gebied (landbouw).

6. VERGELIJKING VAN VARIANTEN EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van varianten en alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Betrek bij de vergelijking de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende varianten en alternatieven.

---

²⁷ Zie ook inspraakreactie 3 (bijlage 4).

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie. Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De gemeente Rotterdam moet bij het besluit voor een nieuw bestemmingsplan aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat initiatiefnemers in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

Met name adviseert de Commissie de natuurdoelen te monitoren, om zicht te krijgen of de gecreëerde natuur inderdaad de meerwaarde heeft gekregen die is voorspeld.

9. VORM EN PRESENTATIE

De startnotitie is transparant en kordaat van toon. De Commissie adviseert die aanpak voort te zetten in het MER.

Besteed in het MER bijzondere aandacht aan de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen;
- de visuele effecten met fotomontages te verduidelijken.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit, de alternatieven en de varianten;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit, de alternatieven en de varianten;
- de vergelijking van de alternatieven en de varianten en de argumenten voor de selectie van het mma;
- belangrijke leemten in kennis.